

27 november, 2015 • door Aad Correljé

De rol van aardgas in Nederland staat vanuit allerlei invalshoeken ter discussie. De aardbevingen in Groningen, het imago van schaliegas en nieuwe gaswinningsprojecten, CO₂-emissies, dreigende importafhankelijkheid, de bekoelde relaties met Rusland, de vermeende noodzaak tot subsidiëring van gasexploratie en ook de kritische evaluaties van de gasrotonde en de governance van het gasgebouw.

Het is vooral de opeenstapeling van deze negatieve effecten en associaties, in combinatie met de veronderstelde noodzaak om al die problemen snel op te lossen, die tot de opvatting leiden dat het maatschappelijk draagvlak voor aardgas als energiebron in de Nederlandse samenleving aan het verdwijnen is. Tja, bijna iedereen kan wel één reden verzinnen om te stoppen met gas. Echter, het is onverstandig en kortzichtig om daaruit te concluderen dat de rol van gas in Nederland een aflopende zaak is en dat er nog slechts sprake kan zijn van een exit-strategie. Dat doet geen recht aan de belangrijke en veelzijdige rol van gas in de Nederlandse economie, nu en in de toekomst. Een drietal overwegingen lijkt van belang om te begrijpen waarom het toekomstperspectief voor gas zich zo slecht ontwikkelt.

Versplinterde discussie

In de eerste plaats is er sprake van een versplinterde discussie, waarbij vanuit elk van de bovengenoemde problemen geredeneerd slechts één oplossing naar voren gebracht wordt: *stoppen*. De debatten blijven echter smal en te geïsoleerd om tot een afweging te komen van de positieve en negatieve consequenties van verschillende mogelijke oplossingen voor het energiesysteem en de maatschappij als geheel.

Leefbaarheid

Het staat buiten kijf dat de aardbevingen door de gasproductie in Groningen enorme problemen veroorzaken wat betreft de veiligheid, de schade aan private en publieke eigendommen en de leefbaarheid in bredere zin. De aanpak van die problemen heeft consequenties voor de rol van het Groningenveld in de gasvoorziening in Noordwest-Europa en voor de kosten en baten van de exploitatie van het veld. De maatschappelijk aanvaardbare productieprofielen over de komende jaren, wat betreft jaarcapaciteit en de kortetermijn- en seizoensflexibiliteit, zullen daarin bepalend zijn. En die profielen zijn weer van grote invloed op de manieren waarop de energie- en gasvoorziening in de nabije toekomst vorm zou kunnen krijgen.

Retorische termen

In de tweede plaats worden zowel de problemen als de oplossingen in de debatten vaak geformuleerd in retorisch aantrekkelijke termen van *alles* of *niets*. Voor de meeste problemen geldt echter dat het denken in termen van *meer* of *minder* veelal leidt tot oplossingen en uitkomsten die maatschappelijk gezien een veel grotere waarde hebben. Aardgas leent zich, zowel op centraal als op decentraal niveau, prima voor de combinatie met zon, wind, aardwarmte en andere gassen. De mate waarin gas die rol kan spelen, is afhankelijk van productieprofielen in Groningen, van andere mogelijke aanvoer zoals de productie uit andere velden en import, en de inzet van ‘andere’ gassen. Dat biedt mogelijkheden om geleidelijk

effectieve verschuivingen te bewerkstelligen in de energievoorziening voor diverse soorten huishoudens en industrieën op verschillende locaties. Stimulatie van offshore gasproductie betekent geen subsidie, maar (relatief) lagere overheidsinkomsten, bij een grotere productie. Het importeren van meer gas uit verschillende regio's betekent niet dat er een gevaarlijke importafhankelijkheid ontstaat.

Gasrotonde

Daarbij horen natuurlijk aanpassingen aan de infrastructuur, zoals transport- en opslagfaciliteiten. De gasrotonde is in dit perspectief geen nutteloze investering, maar maakt het juist mogelijk om op flexibele wijze te variëren in de aanvoer van gas vanuit verschillende locaties en de opslag daarvan, al naar gelang markt- en politieke omstandigheden. Distributienetten zullen een steeds grotere variëteit in de lokale energievoorziening moeten faciliteren. Soms blijven gas en stroom onmisbaar, elders ontwikkelen zich combinaties van (de)centrale opwekking en andere vormen van voorziening.

Fasering

In de derde plaats lijkt uit het oog verloren dat de problemen zich niet op dezelfde *tijdschaal* voordoen. Sommige zaken zijn urgenter dan andere en bepaalde problemen zijn nu eenmaal makkelijker op te lossen. Fasering van de verschillende problemen in de tijd vergroot de mogelijkheden om geschikte oplossingen te vinden. Dat geldt zowel voor het gebruik en de origine van gas, als voor de introductie van duurzame energievormen. Een groot deel van de Nederlandse CO₂-emissies wordt veroorzaakt door het verstoken van olieproducten in de transportsector en kolen in de elektriciteitssector. In de voorziening van elektriciteit en in de transportsector, zal het gebruik van gas in plaats van steenkool en olieproducten kunnen bijdragen in het reduceren van emissies op kortere termijn. In andere toepassingen zullen (nieuwe) niet-fossiele technologieën de rol van gas kunnen overnemen.

Sterke punten

Een zinvol debat over de toekomstige rol van gas in Nederland zou zich niet moeten richten op exit-strategieën. Om de vaak aangehaalde lock-in te vermijden, zouden we ons juist moeten richten op het oplossen van de huidige problemen en op de geleidelijke aanpassing van ons energiesysteem, uitgaande van de sterke punten van gas en van andere energiebronnen.